

บทความเกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม
การรักษาวินัย และจรรยาบรรณวิชาชีพให้แก่ข้าราชการครู
และบุคลากรทางการศึกษา

ตามโครงการ เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และการรักษาวินัย
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

กลุ่มกฎหมายและคดี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต ๒
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖
ครั้งที่ ๓ (ประจำเดือนธันวาคม)

วิสัยทัศน์

“องค์กรคุณภาพ ในศตวรรษที่ ๒๑ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

อุทาหรณ์คดีปกครอง

คนที่ ๓ ส่ง sms ไม่สุภาพให้ผู้ร่วมงาน : อ้างว่าสนธิ ผิดวินัยหรือไม่ ?

กลุ่มเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการและวารสาร

สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง

ท่านผู้อ่านคงเคยได้ยินสำนวนที่ว่า ปากร้ายแต่ใจดี ปากหวานกันเปรี้ยว มือถือสาปากถือศีล มะนาวไม่มีน้ำ หรือ ปลาหมอตายเพราะปาก อันสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้คำพูดและภาพลักษณ์ของตัวผู้พูด

แต่สิ่งที่ควรตระหนักก็คือ คำพูดนั้นจะต้องไม่ไปกระทบทำให้ผู้อื่นเสียหาย เสียความรู้สึก หวาดกลัว จนอาจกลายเป็นปัญหาในภายหลัง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ปฏิบัติหน้าที่ราชการซึ่งจะมีวินัยกำหนดไว้ว่า จะต้องปฏิบัติตนให้สุภาพเรียบร้อย รักษาความสามัคคีระหว่างผู้ร่วมงาน และรักษาชื่อเสียงหน้าที่ราชการไม่ให้เกิดความเสื่อมเสีย

วันนี้ จึงขอนำคดีอุทาหรณ์เกี่ยวกับการใช้คำพูดซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวที่อาจเกิดขึ้นได้ไม่ว่าทั่วไป หรือข้าราชการ ที่อาจมองข้ามคิดว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย แต่ความจริงแล้วอาจส่งผลเสียต่ออาจถูกฟ้องร้อง หรือถูกดำเนินการทางวินัยจนเสียประวัติการรับราชการได้ ซึ่งเรื่องที่จะคุยกันนี้จากการส่งข้อความทางโทรศัพท์มือถือที่เรา ๆ ท่าน ๆ คุ้นเคยและใช้กันอยู่บ่อย ๆ

เรื่องมีอยู่ว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นนักวิชาการสาธารณสุข ปฏิบัติราชการที่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ถูกเพื่อนร่วมงาน คือ อสม. หลายคนร้องเรียนต่อผู้ว่าราชการจังหวัดว่า ผู้ฟ้องคดีใช้วาจาไม่สุภาพและมีมือถือส่งข้อความ (sms) รบกวน ชมชู้ ไปยังโทรศัพท์ของผู้ร้องเรียนหลายครั้ง

ต่อมา ผู้ว่าราชการจังหวัด (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนเบื้องต้นซึ่งมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้ฟ้องคดีกระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง จึงได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหาข้อเท็จจริง โดยคณะกรรมการดังกล่าวได้แจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาให้ผู้ฟ้องคดีทราบ และผู้ฟ้องคดีได้ลงลายมือชื่อรับทราบข้อกล่าวหาดังกล่าวในวันเดียวกัน และได้ให้ถ้อยคำว่า เรื่องการชมชู้เป็นเพียงการเตือนและปรามไม่ให้กระทำความผิด ส่วนเรื่องพูดจาไม่ดีนั้น ตอนทำงานตนจะระมัดระวังอย่างมาก แต่ถ้าสนิทสนมกันก็จะมีคำพูดพวกนี้บ้างซึ่งเป็นการหยอกล้อโดยต่อมาผู้ฟ้องคดีถูกคำสั่งลงโทษทางวินัย ๕% เป็นเวลา ๓ เดือน

ผู้ฟ้องคดียื่นอุทธรณ์คำสั่งต่อคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) แต่ถูกยกอุทธรณ์ จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษดังกล่าว

คดีนี้ ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาว่า จากพยานหลักฐานต่าง ๆ ในสำนวนการสอบสวน และที่ต่างให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ผู้ฟ้องคดีมักใช้วาจาไม่สุภาพ ซึ่งกรณีการใช้ข้อความชมชู้เป็นการพูดเล่นหยอกล้อ และผู้ฟ้องคดีก็ได้ให้การยอมรับว่าได้ส่งข้อความ (Sms) ไปยังโทรศัพท์ของความตามที่กล่าวหาจริง แต่อ้างว่าเป็นการเตือนและปราม ซึ่งเมื่อพิจารณาข้อความที่ผู้ฟ้องคดีข้อความ ยังไม่อาจถือได้ว่าเป็นการชมชู้ แต่ข้อความว่า “เตือนกันบ่อยแล้ว ไม่เชื่อ ไม่ให้เกียรติกันลงศพมาตั้ง ก็ไม่สำนึกผิดกัน” ย่อมทำให้บุคคลที่ได้รับข้อความเกิดความกลัวว่าจะได้รับอันตรายได้

แม้ผู้ฟ้องคดีจะอ้างว่าได้ลื้อสำนวนมาจาก “ไม่เห็นโรงศพ ไม่หลังน้ำตา” โดยมีเจตนาที่จะห้ามปรามและเตือนสติ อสม. และบุคคลที่เกี่ยวข้องให้กระทำในสิ่งที่ถูกต้องก็ตาม แต่ผู้ฟ้องคดีก็ควรเลือกใช้ถ้อยคำที่สุภาพที่ไม่ทำให้ผู้รับข้อความเกิดความหวาดกลัว และควรพูดจาต่อหน้ากัน เพื่อที่จะได้ทราบถึงเจตนาที่แท้จริงของผู้ฟ้องคดีเพราะการส่งข้อความทางโทรศัพท์ย่อมทำให้ผู้รับข้อความไม่อาจทราบเจตนาที่แท้จริงของผู้ส่ง และอาจแปลเจตนาของผู้ส่งเป็นอย่างอื่นได้

ส่วนกรณีที่กล่าวหาว่า ผู้ฟ้องคดีพูดจาไม่เพราะ ไม่สุภาพ และไม่เหมาะสม นั้น พยานบุคคลได้ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าผู้ฟ้องคดีเป็นคนพูดไม่สุภาพ ทั้งกับ อสม. และข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสถานีนามัยด้วยกัน โดยปรากฏข้อเท็จจริงจากถ้อยคำของพยานบุคคลดังกล่าวว่าผู้ฟ้องคดีใช้คำว่า โง่ หรือ ควาย พูดกับ อสม. ซึ่งในสังคมไทย คำว่า โง่ หรือ ควาย นั้น ถือว่าเป็นคำพูดในเชิงดูหมิ่นและเป็นคำด่า และคำว่า มึงกู ถือว่าเป็นถ้อยคำที่ไม่สุภาพเรียบบ่อย และประชาชนที่มารับบริการที่สถานีนามัยได้ให้ถ้อยคำว่า ผู้ฟ้องคดีพูดไม่เพราะและส่งเสียงดังกับประชาชนที่มารับบริการ จนทำให้มีความรู้สึกที่ผู้ฟ้องคดีไม่เต็มใจให้บริการ

เมื่อผู้ฟ้องคดีเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ จะต้องประพฤติปฏิบัติต่อข้าราชการด้วยกัน รวมถึงผู้ร่วมปฏิบัติราชการอื่น ๆ ให้สุภาพเรียบบ่อย รักษาความสามัคคีระหว่างกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ รวมทั้งต้องต้อนรับ ให้ความเป็นธรรม และให้การสงเคราะห์แก่ประชาชนผู้มาติดต่อราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตน ซึ่งผู้ฟ้องคดีรับราชการมาเป็นเวลานานย่อมต้องรู้ว่าควรประพฤติปฏิบัติตนกับข้าราชการด้วยกัน ผู้ร่วมงาน และประชาชนผู้มาติดต่อราชการอย่างไร

การที่ผู้ฟ้องคดีใช้คำพูดไม่สุภาพ ไม่เหมาะสม ทั้งต่อข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานีนามัยกับ อสม. ผู้ร่วมปฏิบัติราชการ และประชาชนที่มารับบริการ รวมทั้งการส่งข้อความ (sms) ทางโทรศัพท์ไปยัง อสม. ซึ่งมีบางข้อความที่ทำให้ผู้รับข้อความเกิดความกลัวว่าจะเกิดอันตราย จนถึงขนาดไปแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนพฤติการณ์ของผู้ฟ้องคดีดังกล่าวย่อมทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานร่วมกันกับ อสม. และข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสถานีนามัยเดียวกัน ซึ่งทำให้เกิดความแตกแยก และส่งผลกระทบต่อภาพพจน์ส่วนรวมของข้าราชการและทางราชการโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้

กรณีจึงถือเป็นความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ฐานไม่สุภาพเรียบบ่อย ไม่รักษาความสามัคคี ไม่ช่วยเหลือกันในการปฏิบัติราชการระหว่างข้าราชการด้วยกันและผู้ร่วมปฏิบัติราชการ ไม่ให้ความสะดวกแก่ประชาชนผู้ติดต่อราชการ รวมทั้งไม่รักษาชื่อเสียงของตน และไม่รักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการตามมาตรา ๘๒ (๓) (๘) และ (๑๐) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ คำสั่งลงโทษตัดเงินเดือนผู้ฟ้องคดี ๕% เป็นเวลา ๓ เดือน และคำวินิจฉัยยกอุทธรณ์จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ พ. ๓/๒๕๖๔)

คดีดังกล่าว ... สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของวินัยข้าราชการที่มุ่งหมายควบคุมความประพฤติของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่จะต้องมีความสุภาพเรียบบ่อยทั้งต่อเจ้าหน้าที่ด้วยกันเอง ผู้ร่วมปฏิบัติงาน และประชาชนผู้มารับบริการ รวมทั้งไม่สร้างความแตกแยกในการทำงาน ทั้งนี้ ศาลปกครองได้วินิจฉัยให้เห็นถึงลักษณะของถ้อยคำที่ไม่สุภาพ รวมทั้งถ้อยคำที่อาจทำให้ผู้รับข้อความเกิดความหวาดกลัวซึ่งอาจเข้าลักษณะเป็นการข่มขู่ได้และในเรื่องที่มีความสำคัญควรจะใช้วิธีสื่อสารพูดคุยกันต่อหน้าเพื่อที่จะทราบถึงเจตนาที่แท้จริงได้มากกว่าการส่งข้อความทางโทรศัพท์ซึ่งอาจแปลเจตนาของผู้ส่งเป็นอย่างอื่นได้ ฉะนั้นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงพึงต้องระมัดระวังการใช้คำพูดและประพฤติตนให้เหมาะสมกับตำแหน่ง

หน้าที่ เพราะหากมีพฤติกรรมทำนองดังกล่าว ก็อาจถูกดำเนินการทางวินัยซึ่งแม้จะไม่ร้ายแรงแต่ก็อาจส่งผลเสียในการปฏิบัติหน้าที่ราชการของตนและกระทบต่อการปฏิบัติราชการในภาพรวมได้

(ปรึกษาการฟ้องคดีปกครองทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ที่สายด่วนศาลปกครอง ๑๓๕๕)

ที่มา

https://www.admincourt.go.th/admincourt/upload/webcms/Academic/Academic_๑๐๐๓๒๒_๐๙๓๐๑๒.pdf

ความรู้เกี่ยวกับวินัย และการรักษาวินัย

มาตรา ๘๓ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องสนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้วยความบริสุทธิ์ใจ และมีหน้าที่วางรากฐานให้เกิดระบอบการปกครองเช่นว่านั้น

มาตรานี้มีความมุ่งหมายให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีหน้าที่ต้องปฏิบัติใน ๒ ประการคือ

๑. สนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

๒. วางรากฐานให้เกิดระบอบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การสนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ด้วยความบริสุทธิ์ใจอาจแสดงออกมาได้ทั้งกายและวาจา การกระทำที่ไม่สนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น ถือเป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง เว้นแต่การกระทำผิดดังกล่าวจะเป็นความผิดทางอาญา และผู้นั้นได้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรืออาจตกเป็นผู้ขาดคุณสมบัติทั่วไปในการเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งจะต้องถูกสั่งให้ออกจากราชการ หากมีพฤติการณ์ไม่เลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการฐานประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ ซึ่งต้องปรับบทให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงข้อเท็จจริงเป็นกรณีไป

นอกจากนี้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษายังมีหน้าที่ต้องวางรากฐานให้เกิดระบอบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เช่น ให้นักเรียนได้รับความรู้หรือจัดกิจกรรมในโรงเรียนเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย จัดให้มีสถานักเรียน หรืออาจมีการจัดให้มีการเลือกตั้งประธานนักเรียน เป็นต้น

ที่มา : หนังสือข้อกำหนดวินัย และการดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จัดทำโดย สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

หลักธรรมนำชีวิต

๑๐๐ คำสอน สมเด็จพระสังฆราช

คำสอนสมเด็จพระสังฆราช ที่ ๕๑

คนส่วนมากยังมีความเชื่อว่ามีผู้ดลบันดาลให้เกิดสิ่งต่างๆ ขึ้น แต่ทางพระพุทธศาสนาได้ แสดงว่าคนมีกรรมเป็นของตน จะมีสุขหรือทุกข์เพราะกรรม ผู้คนเลยหันมากลัวกรรม กรรมจึงกลายเป็นผู้เคราะห์ร้ายที่ถูกเข้าใจในทางร้ายอยู่เสมอ กรรมจึงกลายเป็นอดีตที่น่ากลัว พระพุทธศาสนาไม่ได้สอนให้คนกลัวกรรม ไม่ได้สอนให้ตกเป็นทาสของกรรมหรืออยู่ใต้อำนาจของกรรมแต่สอนให้รู้จักกรรม ให้มีอำนาจเหนือกรรม ให้ควบคุมกรรมของตนในปัจจุบัน

คำสอนสมเด็จพระสังฆราชที่ ๕๒

กรรม คือการอะไรทุกอย่างที่คนทำอยู่ทุกวันทุกเวลา ประกอบด้วยเจตนา คือความตั้งใจ หลักใหญ่ของพระพุทธศาสนามุ่งให้พิจารณาให้รู้จักปัจจุบันกรรมของตนว่า อะไรดี อะไรชั่ว อะไรควร หรือไม่ควร เพื่อที่จะได้เว้นกรรมที่ชั่วที่ไม่ควร เพื่อจะทำกรรมที่ดีที่ควรพระพุทธเจ้ายังได้ตรัสไว้ว่า บุคคลสามารถที่จะละกรรมที่ชั่ว กรรมที่ไม่ดีได้ จึงได้ตรัสไว้ให้ละกรรมที่ชั่ว ทำกรรมที่ดี ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงว่าคนมีอำนาจเหนือกรรมอาจควบคุมกรรมของตนได้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่ลืมว่าต้องควบคุมจิต เจตนาของตนได้ด้วย โดยตั้งมั่นแน่วแน่อยู่ในธรรม เช่น เมตตา สติ ปัญญา สัจจาธิษฐาน และศีล

คำสอนสมเด็จพระสังฆราชที่ ๕๓

กรรมเก่า คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และมโนหรือใจ กล่าวคือร่างกายที่ประกอบด้วยอายตนะทั้งหกนี้ คือตัวกรรมเก่า เป็นกรรมเก่าที่ทุก ๆ คนมองเห็น นอกจากนี้ยังเป็นวัตถุที่ตั้งแห่งกรรมใหม่ทั้งปวงอีกด้วย เพราะกรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันจะเป็นกายกรรม วาจากรรม มโนกรรม ก็อาศัยกรรมเก่านี้แหละเป็นเครื่องมือกระทำ

คำสอนสมเด็จพระสังฆราชที่ ๕๔

ตา หู มิใช่จะมีไว้เฉยๆ ต้องดูต้องฟังแล้วก็ให้เกิดกิเลส เช่น ราคะ(ความยินดี) โทสะ(ความขัดเคือง) โมหะ(ความหลงไหล) ให้เกิดขึ้นขณะที่ร่างกายเจริญวัยหนุ่มสาว ซึ่งกล่าวได้ว่ากรรมเก่ากำลังเติบโตเป็นหนุ่มสาว ก็ยังเป็นสื่อของราคะ โทสะ และเป็นสื่อแห่งกรรมต่างๆตามอำนาจของจิตใจที่กำลังระเริงหลง จึงจำเป็นต้องมีการควบคุมปกครอง จะปล่อยเสียหาได้ไม่ ถ้าตนเองควบคุมตนเองได้ก็เป็นวิเศษที่สุด แต่ถ้าควบคุมตนเองไม่ได้ก็ต้องมีผู้ใหญ่ เช่น บิดา มารดา และผู้ใหญ่อื่นๆที่เกี่ยวข้องควบคุมให้อยู่ในระเบียบวินัยที่ติงาม ให้เกิดสำนึกว่าเรานี้เกิดมาเพื่อทำความดี

คำสอนสมเด็จพระสังฆราชที่ ๕๕

เวร คือความเป็นศัตรูกันของบุคคลสองคนหรือสองฝ่าย เพราะฝ่ายหนึ่งก่อกรรมเสียหาย ให้แก่ อีกฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายที่ได้รับความเสียหายนั้นก็ผูกใจเจ็บและคิดแก้แค้นตอบแทน เวรจึงประกอบด้วย บุคคลสองคนหรือสองฝ่าย คือผู้ก่อความเสียหาย ผู้รับความเสียหายบุคคลที่สองหากผูกใจเจ็บแค้น จึงเกิดความเป็นศัตรูกันขึ้นนี้แหละเวร

คำสอนสมเด็จพระสังฆราชที่ ๕๖

เวร เกิดจากความผูกใจเจ็บแค้นของบุคคลที่สอง คือผู้รับความเสียหาย ถ้าบุคคลที่สองไม่ผูกใจเจ็บก็ไม่เกิดเป็นเวร การเกิดเวรเพราะบุคคลที่สองเป็นสำคัญเมื่อใครมาทำความล่วงเกินเล็กๆน้อยๆต่อเรา เราไม่ผูกอาฆาตเขาและเราก็ไม่เกิดเป็นศัตรูกัน คือไม่เกิดเป็นคู่เวรกันนั่นเอง เหมือนอย่างตบมือข้างเดียวไม่เกิดเสียง

คำสอนสมเด็จพระสังฆราชที่ ๕๗

อันเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแก่ชีวิต มีอยู่เป็นอันมากที่บังเกิดขึ้นโดยไม่รู้ไม่คิดมาก่อน แต่เมื่อเป็นเหตุการณ์ที่จะต้องเกิดก็เกิดขึ้นจนได้ ถ้าหากใครมองดูเหตุการณ์ต่างๆเหล่านั้นอย่างของเล่นๆ ไม่จริงจังก็ไม่เกิดทุกข์เดือดร้อนหรือจะเกิดบ้างก็เกิดอย่างเล่นๆ ถ้าจะหนีเหตุการณ์เสียบ้าง ก็เหมือนอย่างหนีไปเที่ยวเล่น หรือไปพักผ่อนเสียครั้งคราวหนึ่ง

คำสอนสมเด็จพระสังฆราชที่ ๕๘

พื้นแผ่นดิน แม่น้ำ ภูเขา ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ คนเรามีปัญญาถมทำให้เป็นถนน ขุดให้เป็นแม่น้ำ ลำคลอง ทำสะพานข้ามแม่น้ำใหญ่ สร้างทำนบกั้นน้ำ ขุดอุโมงค์ทะเลภูเขา เรียกว่าใช้กรรมปัจจุบัน ปรับปรุงธรรมชาติฉันใด ความขรุขระของชีวิตเพราะกรรมเก่าก็ฉันนั้น เหมือนความขรุขระของแผ่นดินตามธรรมชาติ คนเราสามารถประกอบกรรมปัจจุบันปรับปรุง สกัดกั้นกรรมเก่าเหมือนอย่างสร้างทำนบกั้นน้ำเป็นต้น เพราะคนเรามีปัญญา

คำสอนสมเด็จพระสังฆราชที่ ๕๙

ทุกคนต้องการความสุขความสบายใจด้วยกันทั้งนั้น แต่ทุกคนก็ยังไม่ได้รับสิ่งที่ต้องการ เพราะใจยังมีความปรารถนาต้องการหรือความโลภนี้แหละอยู่เป็นอันมาก โดยที่ไม่พยายามทำให้ลดน้อยลง เห็นจะด้วยมิได้คิดให้ประจักษ์ในความจริงว่า ความโลภคือเหตุใหญ่ประการหนึ่ง ซึ่งนำไปทุกข์ ให้เดือดร้อน ให้ไม่มีความสุข ความสบายใจกันอยู่อย่างมากรั่วไปในทุกวันนี้ แม้ทำสติพิจารณาให้ดีจะเห็น ได้ไม่ยากนัก

คำสอนสมเด็จพระสังฆราชที่ ๖๐

การเพ่งดูผู้อื่นทำให้ตนเองไม่เป็นสุข แต่การเพ่งดูใจตนเองทำให้เป็นสุขได้ แม้กำลังโกรธมาก หากเพ่งดูใจตนเองให้เห็นว่ากำลังโกรธมาก ความโกรธก็จะลดลง เมื่อความโกรธน้อย หากเพ่งดูใจตนเองให้เห็นว่ากำลังโกรธน้อย ความโกรธก็จะหมดไป จึงกล่าวได้ว่า ไม่ว่าจะมามีอารมณ์ใดก็ตาม โลกหรือโกรธหรือหลงก็ตาม หากเพ่งดูใจตนเองให้เห็นอารมณ์นั้นแล้ว อารมณ์นั้นจะหมดไป ได้ความสุขแทนที่ทำให้มีใจสบาย

ที่มา : <https://ethics.nso.go.th/index.php/moral/๒๙-๑๐๐>

ความรู้ คุณธรรม

เล่าสู่กันฟัง...เรื่อง “ครองตน ครองคน ครองงาน หลักปฏิบัติของผู้บริหารและคนทำงาน”

โดยทั่วไป คนส่วนใหญ่มักจะถือเอาช่วงปีใหม่เป็นเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงชีวิต เพราะเห็นว่าเป็นฤกษ์งามยามดี เหมาะที่จะเริ่มต้นสิ่งใหม่ๆ ดังนั้น จึงขอถือโอกาสนี้เสนอแนวคิดและหลักปฏิบัติในเรื่อง การครองตน ครองคน และครองงาน ซึ่งพระคุณเจ้าพระธรรมเมธาภรณ์ (ระแบบ ฐิตญาโณ) อดีตผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศฯ ได้เคยแสดงเป็นธรรมเทศนาไว้ และเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ทำงาน ไม่ว่าจะในระดับผู้บริหารหรือ ผู้ปฏิบัติก็สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าแก่ตนได้อยู่เสมอ ทั้งนี้ได้เรียบเรียงใหม่ พร้อมสรุปในแต่เรื่องมาเล่าสู่กันฟัง ดังนี้

คำว่า "ตน" โดยความหมายแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ กายและจิต หากกายและจิตแยกจากกันเมื่อไร ตนก็จะหายไป ถ้ามีกายไม่มีจิต ก็เรียกว่า ซากศพ หากมีแต่จิต แต่ไม่มีกาย เรียกว่า เจตมูมิหรือวิญญาณ ดังนั้น ตนจึงรวมทั้งกายและจิตเข้าด้วยกัน ในทางพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับจิตเป็นพิเศษ เพราะจิตใจสามารถพัฒนาให้สูงขึ้นได้ โดยทั่วไปคนมักให้ความสำคัญแก่ร่างกาย มีการบำรุงรักษา มีการบริหารร่างกาย ด้วยวิธีต่างๆ โดยไม่คำนึงถึงจิตใจ ทั้ง ๆ ที่ใจมีความสำคัญยิ่ง ความดีความชั่วที่บุคคลกระทำมักเริ่มมาจากใจ เป็นเบื้องต้น การบำรุงรักษาชีวิต ทางพุทธศาสนาจึงเน้นไปที่จิตใจ แต่ขณะเดียวกันก็ยอมรับความจริงที่ว่า สัตว์โลกทั้งหลายอยู่ได้ด้วยอาหาร แต่ถือว่าเป็นเรื่องรองลงมา อีกทั้งความต้องการทางร่างกายก็มีข้อจำกัดในตัวมันเอง ส่วนจิตใจนั้นได้มีการศึกษา พัฒนาไว้โดยนัยต่างๆ เพื่อให้เข้าถึงความสะอาด สงบและความสว่าง ตามหลักศีล สมาธิและปัญญาโดยลำดับ ในขั้นปฏิบัติ ก็เริ่มที่ตนเองก่อน โดยใช้หลักเดียวกับที่บุคคลกระทำต่อร่างกาย คือ บำรุง บำบัด รักษา และป้องกัน ท่านกล่าวว่าในการที่บุคคลจะครองตนให้ได้ดีมีสุข จำเป็นต้องอาศัยความสำนึกเห็นคุณค่าของตน เห็นความรับผิดชอบที่ตนจะต้องมีต่อตนเอง พระพุทธองค์ได้ทรงเคยกล่าวไว้ว่า "ความรักอันเสมอด้วยตนไม่มี" ถ้าบุคคลรู้ตนเป็นที่รัก หรือพูดง่าย ๆ ว่ารักตนเองแล้ว ก็ต้องคุ้มครองรักษาตน ไว้ให้ดี และมีการเตือนตนด้วยตน พิจารณา ตรวจสอบตนด้วยตน บุคคลผู้ปรารถนาความเจริญก้าวหน้าในชีวิต จะต้องทราบอุปสรรคอันเป็นปัจจัยที่จะก่อให้เกิดผลดังที่ตนมุ่งหมาย ซึ่งในที่นี้ได้ให้หลักไว้ ๔ เรื่อง คือ

๑. พากุศลจะ ได้แก่ การศึกษาและการสดับตรับฟัง ซึ่งมี ๔ ขั้นตอน คือ สุตตะ ได้แก่ การฟังมาก หรือ การมีประสบการณ์ตรงนั่นเอง ใครฟังมาก รู้มาก ก็ได้เปรียบเพราะสามารถนำประสบการณ์หรือการได้ยินได้ ฟังนั้น ๆ มาปรับใช้ในงานได้มากกว่าผู้อื่น ธตา หรือการทรงไว้ซึ่งประสบการณ์นั้นๆ หมายถึง เมื่อเราฟังหรือมี ประสบการณ์นั้นแล้ว สามารถทรงจำไว้เพื่อใช้ประโยชน์ต่อมาได้ มิใช่แค่ฟังแล้วผ่านเลยไป วจสาปริจิตา คือ การสั่งสมด้วยวาจาหรือท่องได้ เพราะกฎเกณฑ์ ทฤษฎีที่สำคัญบางอย่างนั้น จำเป็นต้องจำเอาไว้ให้มีผิดพลาด จินตามยปัญญา คือปัญญาที่เกิดจากการพิจารณาพิเคราะห์ หมายถึง การนำเอาประสบการณ์ทั้งสามอย่างตามที่ กล่าวมาข้างต้นมาพิเคราะห์พิจารณาจนสามารถเข้าใจแจ่มแจ้ง จนกลายเป็นความรู้ ความเข้าใจที่จะนำไป ปฏิบัติได้ด้วยตนเอง หรือนำไปอบรมแนะนำบุคคลอื่น ๆ ได้

๒. ความฉลาดในศิลปะ พระพุทธเจ้าได้จำแนกวิชาและศิลปะไว้ว่า วิชาคือการศึกษาในทางโลกไม่ว่า จะเป็นวิชาอะไรก็ตาม ส่วนศิลปะถือเป็นอุบายในการเลี้ยงชีวิต การดำรงชีวิตและเสริมสร้างฐานะทาง เศรษฐกิจของตนให้สูงขึ้น ข้อสำคัญบุคคลจะประกอบอาชีพใดก็ตามจำเป็นต้องมีความเฉลียวฉลาดในศิลปะ

“รู้เขา รู้เรา รู้เท่า รู้ทัน รู้กัน รู้แก้” โครงการ เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และการรักษาวินัย

อย่างใดอย่างหนึ่ง และให้รู้จริง จนสามารถทำได้อย่างที่เขาว่า "รู้อะไรให้กระจ่างแต่อย่างเดียว แต่ให้เชี่ยวชาญเถิดจะเกิดผล"

๓. การมีวินัยในตนเอง คือสามารถควบคุมตนเองได้ ไม่จำเป็นต้องอาศัยเงื่อนไข กติกาทางสังคมเข้าไปควบคุมหรือบังคับบัญชา เป็นความสำนึกที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของบุคคลจนสามารถแยกแยะได้ว่าอะไรดี อะไรชั่ว อะไรเป็นบาป บุญ คุณโทษ อะไรควรประพฤติปฏิบัติ อะไรควรละเว้น เหล่านี้สามารถปฏิบัติและควบคุมตัวเองได้ โดยไม่ต้องให้ใครมาสั่งการ ซึ่งการสร้างวินัยให้เกิดขึ้นภายในตนเองนั้น ก็คือการเสริมสร้างคุณธรรม ในเรื่อง "hiriและโอตตปปะ" หรือ ความเกรงกลัวและละอายต่อบาป ให้บังเกิดในจิตใจนั่นเอง เพราะคนที่มีhiriและโอตตปปะ เป็นเครื่องควบคุมจิตใจ จะเป็นผู้ที่ไม่กระทำความผิดบาปหรืออกุศลทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งต่อหน้าและลับหลัง เพราะถือว่าแม้คนอื่นไม่เห็น แต่ตนเองหรือผีสังเทวดาก็ย่อมเห็น ซึ่งใครก็ตามที่มีหลักธรรมข้อนี้ในจิตใจ ย่อมสามารถคุมครองตนและผู้อื่นได้ด้วย

๔. การกล่าววาจาเป็นสุภาชิตหรือปิยวาจา นั่นก็คือ การพูดดี และพูดมีประโยชน์ เพราะคนที่พูดจาดี พูดไพเราะ อ่อนหวานน่าฟัง และมีประโยชน์ ใครฟังแล้วย่อมรื่นหู ไปที่ไหน คนก็ยินดีต้อนรับ เพราะไม่กล่าววาจาให้ระคายหู และไม่ก้าวร้าวระรานใคร

หลักทั้งสี่ข้างต้น คือ หลักแห่งการครองตน หรือการบำรุงชีวิต จิตใจของตน กล่าวคือ การศึกษาสดับตรับฟังมากหรือพาสัจจะ เมื่อบำรุงเข้าไปแล้วก็จะขจัดความไม่รู้ ความโง่เขลาให้หมดไป ความฉลาดในศิลปะเมื่อศึกษาแล้ว ก็จะทำให้สามารถทำมาหาเลี้ยงชีพได้ดี ความมีวินัยในตนเอง เมื่อมีแล้วก็จะช่วยให้รู้จักควบคุมตนเอง และเป็นคนเคารพกติกากฎเกณฑ์ต่างๆ ส่วนการมีวาจาดี ก็จะทำให้คนอื่นรู้สึกเป็นมิตร และสบายใจเมื่ออยู่ใกล้เรา เพราะเราไม่พูดเท็จ หลอกลวง หรือยุยง เสียดสี จนเกิดศัตรูโดยไม่รู้ตัว

สำหรับ "การครองคน" นั้น ท่านบอกว่า นอกจากความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ระหว่างกันแล้ว หลักของการครองใจคน เป็นเรื่องปฏิบัติการของบุคคล ผู้ที่ปรารถนาจะครองใจคนอื่น จะต้องสร้างกิริยาเพื่อให้เกิดผลตามที่ตนต้องการ ดังนั้น พื้นฐานจิตใจจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะผู้ทำงานระดับบริหาร จะต้องมี "พรหมวิหาร ๔" ซึ่งประกอบด้วยเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา แต่หลักธรรมที่วันนี้ แม้พูดง่าย จำง่าย และเข้าใจง่าย แต่กลับเป็นธรรมะที่ปฏิบัติยากมาก เพราะคนเรามักจะมีเจือด้วยอคติ รากะต่างๆ กล่าวคือ

เมตตา มีความหมายว่า ความปรารถนาที่จะเห็นคนอื่น สัตว์อื่นเป็นสุข เป็นความปรารถนาดีต่อผู้อื่น หรืออาจกล่าวได้ว่า คือ การเอาใจเขามาใส่ใจเรา เมื่อเราไม่ต้องการความทุกข์อันใด คนอื่นและสัตว์อื่นก็ไม่ต้องการฉนั้น อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี ความเมตตาบางครั้งก็เจือด้วยรากะกำหนดอยู่ด้วย เช่น บางคนใส่ใจสอนงานน้องฝึกงานคนหนึ่งอยู่เสมอ ซึ่งดูเหมือนมีเมตตาต่อเด็ก แต่จริงๆ แล้ว เพราะชอบที่เด็กหน้าตาดี เป็นต้น

กรุณา หมายถึง ความสงสาร ต้องการที่จะช่วยเหลือบุคคลอื่นให้พ้นทุกข์ เช่น เห็นคนประสบภัย เราก็บริจาคทรัพย์สินของช่วยเหลือ แต่ความกรุณาบางครั้งของคนเราก็เจือด้วยอคติ เช่น ช่วยเหลือบ้านนั้นๆ เพราะเป็นญาติของเพื่อนฝูง แบบนี้ถือเป็นคนธาคติ คือ ช่วยด้วยความชอบความผูกพันส่วนตัว

มุทิตา หมายถึง ความพลอยยินดี เมื่อบุคคลอื่นเขาได้ดี ไม่อิจฉาริษยา แต่มีใจเข้าไปแสดงความยินดี เพราะมีสิ่งแอบแฝง เช่น นำของขวัญไปร่วมแสดงความยินดีกับเพื่อนที่ได้เลื่อนตำแหน่ง เพราะหวังว่าเขาจะช่วยเหลือเราในภายหน้า

อุเบกขา คือ การทำใจเป็นกลาง ไม่แสดงความเสียใจ หรือดีใจเมื่อบุคคลอื่นประสบความวิบัติ กล่าวคือ หากคนที่เราชอบประสบความวิบัติเพราะความผิดของเขา ก็ไม่เสียใจ เศร้าโศกจนเกินเหตุ หรือคนที่เราไม่ชอบประสบความพินาศเสียหาย ก็ไม่ดีใจ เสียใจ

หลักพรหมวิหาร ๔ นี้ ถือเป็นหลักครองคนที่สำคัญยิ่ง เพราะเป็นการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอันหลากหลาย และมีพื้นเพแตกต่างกัน ผู้ที่เป็นผู้บังคับบัญชาจะต้องมีความอดทน อดทนอย่างไรก็ดี ท่านบอกให้ออดทนใน ๔ กรณีเท่านั้น ไม่ใช่ให้ออดทนในทุกกรณี เพราะบางกรณี ก็ไม่ควรอดทน แต่ต้องแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เกิดผลดีทั้งแก่บุคคลและกิจการที่บุคคลนั้นต้องปฏิบัติ ส่วนกรณีที่ควรอดทน ๔ กรณี ได้แก่

๑. อดทนต่อความวิปริตแปรปรวนตามธรรมชาติ
๒. อดทนต่อทุกขเวทนา ความเหนื่อยยากลำบากที่เกิดจากการงาน
๓. อดทนต่อทุกขเวทนาที่เกิดขึ้นจากโรคร้ายไข้เจ็บ หรือว่าการกระทำของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และ
๔. อดทนต่อความเจ็บใจที่เกิดขึ้นจากการถูกสบประมาท ดูถูกดูหมิ่น เป็นต้น

การครองคนนี้ ท่านบอกว่าผู้บริหาร หัวหน้า ฯลฯ ตั้งแต่ระดับครอบครัวเป็นต้นไป ต้องเป็นคนประพฤติปฏิบัติธรรมด้วย จึงจะสามารถกล่าวตักเตือนผู้อื่นได้ เพราะหากเป็นคนไม่มีธรรมะ เมื่อตนบกพร่องก็ยากที่จะให้คนอื่นเชื่อถือหรือปฏิบัติตาม ดังนั้น การครองคน จึงต้องครองให้เข้าถึงใจ เพราะหากครองด้วยกฎเกณฑ์ ระเบียบ กฎหมาย คนก็ให้ความเคารพนับถือตามธรรมดา แต่หากครองด้วยใจแล้ว โอกาสจะให้ความร่วมมือ ร่วมความคิด และร่วมทำประโยชน์ที่พึงประสงค์ก็จะบังเกิดขึ้นโดยง่าย ไม่เกิดการต่อต้านทั้งต่อหน้าและลับหลัง

ส่วนการ "ครองงาน" อันเป็นเรื่องสุดท้าย ท่านบอกว่า ให้เริ่มด้วยความขยันหมั่นเพียร แม้แต่พระพุทธเจ้าเองก็ทรงเป็นแบบอย่างของความเพียรก่อนจะสำเร็จเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งการครองงานนี้มีขั้นตอน คือ

ทำงานที่มาถึงให้สำเร็จลุล่วงไป หมายถึง วันนี้มีอะไรต้องทำ ก็พยายามทำงานนั้นให้สำเร็จเสร็จสิ้นไป ไม่ค้างค้ำ ผัดวันประกันพรุ่ง

- งานที่แทรกซ้อนขึ้นมา แม้จะเป็นงานจร ก็ควรทำให้สำเร็จด้วย เพื่อมิให้งานพอกพูน
- ให้ทำงานด้วยความขยันเอาจริงเอาจัง ไม่ให้ความสำคัญกับปัจจัยภายนอก เช่น ไม่อ้างว่าหนาวไป ร้อนไป เลยไม่ทำงานนั้นๆ แต่ถือว่าสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องธรรมชาติที่จะต้องอดทน
- มีสติในการทำงานอยู่เสมอ คือ ก่อนทำ ระหว่างทำ และหลังทำ รู้ว่าตนกำลังทำอะไร หากมีสติตลอดเวลาในการทำงานทั้งสามช่วงดังกล่าว กิจการงานต่างๆ ก็จะไม่มีความบกพร่องเกิดขึ้น เพราะรู้ตัวตลอดเวลา ว่าทำอะไรอยู่
- งานที่จะต้องเป็นงานที่ "สะอาด" คือเป็นสัมมาชีพ หมายถึงอาชีพที่ถูกต้องดีงาม เพราะสามารถทำได้อย่างยั่งยืน มั่นคง และไม่ผิดศีลธรรม
- ใคร่ครวญก่อนแล้วจึงกระทำ หมายถึง งานทุกอย่างควรมีการวางแผน ศึกษาข้อมูลและประเมินสรุปผล ซึ่งจะสามารถทำให้เห็นแนวทางการปฏิบัติ ไม่เสียเวลาและเกิดผลดี

- ธรรมชีวิน คือ มีชีวิตโดยธรรม หมายถึง การปฏิบัติตนให้ผสมกลมกลืนอยู่กับธรรมะ เพราะคนเราทุกคนล้วนอยากให้คนอื่นเห็นคุณค่าของตน ซึ่งคุณค่าในที่นี้ก็คือ คุณภาพหรือคุณสมบัติที่บุคคลนั้นๆมีอยู่ อันหมายถึง คุณธรรมนั่นเอง เพราะชีวิตต้องมีหลักศีลธรรมไม่ว่าจะนับถือศาสนาใดๆเป็นตัวหล่อเลี้ยง เป็นตัวคุ้มครองรักษา และเป็นตัวสร้างคุณค่าอันควรแก่การยกย่องสรรเสริญ

หลักการครองตน ครองคน และครองงาน ข้างต้น อันที่จริงแล้ว ส่วนใหญ่ก็เป็นสิ่งที่พุทธศาสนิกชนทั่วไปพอจะทราบกันดีอยู่แล้ว แต่อาจจะปล่อยปละละเลยกันไปบ้างด้วยเหตุปัจจัยบางอย่าง แต่หากเรารักตนเองและประสงค์จะเป็นที่รักของผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นผู้บังคับบัญชา เพื่อนฝูง หรือญาติมิตร หลักดังกล่าวคงไม่ยากที่เราจะประพฤติปฏิบัติให้อยู่ในชีวิตประจำวัน เพราะหลักธรรมเหล่านี้ ปฏิบัติเมื่อใด ก็ให้ผลดีเมื่อนั้น และเป็นสิ่งที่เราต้องทำด้วยตนเอง ดังพุทธพจน์ที่ว่า "อตฺตาทิ อตฺตานิ นาโถ ตนแลเป็นที่พึ่งแห่งตน"

ที่มา : น.ส.ทัศน เทพกำปนาท ที่ปรึกษากรมส่งเสริมวัฒนธรรม

http://www.culture.go.th/culture_th/ewt_news.php?nid=๕๕๑๒&filename=index

นิทานธรรม

เรื่อง “เรื่องอะไรสำคัญที่สุด”

พระราชองค์หนึ่ง ครุ่นคิดถึงปัญหา ๓ ข้อ มาเป็นเวลานาน พระองค์คิดว่าถ้าตอบคำถามนี้ได้ จะทำให้ทำอะไรไม่ผิดพลาดเลย คำถาม ๓ ข้อนี้ คือ

๑. เวลาไหนที่สำคัญที่สุด
๒. ใครคือคนที่สำคัญที่สุด
๓. ภารกิจอะไรที่สำคัญที่สุด

พระราชารับสั่งให้ป่าวประกาศไปทั่วอาณาจักรของพระองค์ว่า ใครก็ตามที่สามารถตอบคำถาม ๓ ข้อนี้ได้ จะได้รับรางวัลมหาศาล คนทั้งหลายเมื่อได้อ่านประกาศนั้นแล้ว ต่างก็พากันเดินทางมุ่งมายังวังของ พระราชาทันที แต่ละคนก็มีคำตอบที่แตกต่างกันออกไป พระราชาไม่พอพระทัยคำตอบไหนเลย เพราะว่ามัน แตกต่างกันไปหมด และก็เลยไม่มีใครได้รับรางวัล

หลังจากคิดทบทวนอยู่หลายคืน พระราชาก็ตัดสินใจที่จะไปหาฤาษีคนหนึ่งผู้อาศัยอยู่บน เขา และว่ากันว่าเป็นผู้รอบรู้ในทุก ๆ ด้านพระราชอาปรารถนาที่จะไปตรัสถามคำถามของตน ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าฤาษีนั้น จะต้อนรับแต่เฉพาะคนยากจนเท่านั้น ไม่ยอมต้อนรับคนร่ำรวยหรือผู้มีอำนาจราชศักดิ์ พระองค์จึงต้องปลอมตัว เป็นชาวนาธรรมดา และส่งองครักษ์ให้คอยอยู่ที่เชิงเขา โดยที่พระองค์ทรงได้เนินเขาขึ้นไปพบฤาษีตามลำพัง

พอมาถึงที่อยู่ของ “ผู้รู้” ที่ว่านั้น พระราชาก็ทรงพบว่าฤาษีกำลังขุดดินอยู่ในสวนหน้ากระท่อม เล็ก ๆ ของตน เมื่อฤาษีแลเห็นคนแปลกหน้าก็ผงกหัวเป็นการต้อนรับ แล้วก็ขุดดินต่อไป เห็นได้ชัดว่าการใช้แรงงานนั้นเป็นงานหนัก เพราะฤาษีนั้นชราภาพแล้ว แต่ครั้งที่จอบพินลงไปพลิกดินขึ้นมา ท่านจะต้องหอบแรง ๆ ทุกครั้งไป

พระราชาก็เข้าไปหาแล้วตรัสว่า “ผมมาที่นี่เพื่อขอความช่วยเหลือจากท่าน ขอให้ท่านช่วย แก้ปัญหา ๓ ข้อของผม คือ

๑. เวลาไหน ที่สำคัญที่สุด
๒. ใคร คือคนที่สำคัญที่สุด
๓. ภารกิจอะไร ที่สำคัญที่สุด

“รู้เขา รู้เรา รู้เท่า รู้ทัน รู้กัน รู้แก้”

โครงการ เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และการรักษาวินัย
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

ฤาษีฟังคำถามด้วยความเอาใจใส่แต่ไม่ได้ตอบ เพียงแต่เอามือตบไหล่พระราชอาเบา ๆ และก็ขุดดินต่อไป พระองค์ตรัสว่า “ท่านคงเหนื่อยมาก มาให้ผมได้ช่วยท่านเถอะ” ฤาษีขบใจ แล้วก็ส่งจอบให้จากนั้นก็นั่งพักบนพื้นดินนั้น

หลังจากขุดไปได้ ๒ ร่อง พระราชาก็หยุดและหันมาถามปัญหาทั้ง ๓ อีกครั้งหนึ่ง ฤาษีก็มีคำตอบอีก แต่ยืนขึ้นและชี้มือไปที่จอบและบอกว่า “หยุดพักได้แล้วละ ฉันทำต่อไปได้แล้ว” แต่พระราชาก็ไม่ส่งจอบให้และขุดดินต่อไป ชั่วโมงหนึ่งผ่านไปแล้วก็สองชั่วโมง จนอาทิตย์ลับไปหลังภูเขา พระราชาก็ทรงวางจอบลงและหันมาตรัสกับฤาษีว่า “ผมมาที่นี่เพื่อขอร้องให้ท่านช่วยตอบคำถามของผม หากท่านไม่สามารถตอบได้ โปรดบอกให้ผมรู้ด้วย ผมจะได้กลับบ้านของผม”

ฤาษีเงยหน้าขึ้นและถามว่า “เธอได้ยินเสียงใครกำลังวิ่งมาทางนี้หรือเปล่า” พระราชาหันไปทอดพระเนตร ทันใดนั้นทั้งสองก็แลเห็นชายมีเคราขาวคนหนึ่งโผล่ออกมาจากป่าละเมาะ ชายคนนั้นวิ่งเตลิดมามือทั้งสองกุมบาดแผลชกเลือดที่ท้อง เขาวิ่งตรงมายังพระราชาก่อนที่จะล้มลงสิ้นสติไปตรงพื้นดินนั้น พอเปิดเสื้อผ้าออก ทั้งราชาและฤาษีก็แลเห็นบาดแผลลึกที่หน้าท้องของชายผู้นั้น พระราชาได้ทรงทำความสะอาดบาดแผล แล้วเอาฉลองพระองค์พันแผลให้ เพียงประเดี๋ยวเดียว เส้นนั้นก็ชอกไปด้วยเลือดเพราะเลือดไหลไม่หยุด พระองค์ก็เลยเอาเส้นนั้นออกมาซัก บิดให้แห้งแล้วพันแผลอีกเป็นครั้งที่สอง และทำอยู่อย่างนั้น จนกระทั่งเลือดหยุดไหล

เมื่อคนเจ็บฟื้น ได้สติ ก็ร้องขอน้ำ พระราชารีบวิ่งไปที่ลำธาร ตักน้ำใสสะอาดมาให้เหยือกหนึ่ง ขณะนั้นดวงตะวันลับฟ้าไปแล้ว และอากาศหนาวยามค่ำคืนเริ่มแผ่คลุมไปทั่ว ฤาษีช่วยพระรชานำคนเจ็บเข้ามาในกระท่อมและให้นอนบนเตียงของตน ชายคนนั้นปิดตาลงและนอนหลับไป พระราชาเองก็ประทับฟังประตูกะท่อมหลับไปเช่นกันด้วยความเหนื่อยอ่อนจากการปีนเขาและการขุดดินทั้งวัน และมาตื่นบรรทมขึ้นเมื่อตะวันโผล่พ้นขอบฟ้าแล้ว พระองค์ทรงลี้ไปชั่วขณะว่าพระองค์เสด็จมาอยู่ที่ไหนและมาทำอะไร ทรงทอดพระเนตรไปที่เตียงคนเจ็บทันทีและก็พบว่าชายผู้นั้นกำลังจ้องมองมายังตนอย่างฉงนฉงาย พอเห็นพระราชาก็รีบลุกขึ้นก็ทราญครางออกมาอย่างแผ่วเบาว่า “ได้โปรดประทานอภัยโทษให้แก่ข้าพระองค์ด้วย

“แต่เธอทำอะไรเล่าที่ฉันท้องใจให้อภัย” พระราชาตรัสถามกลับ

“ท่านไม่รู้จักข้าพระองค์ แต่ข้าพระองค์รู้จักท่านดี พี่ชายของข้าพระองค์ถูกฆ่าตายเมื่อสงครามครั้งที่ผ่านมา และทรัพย์สมบัติถูกริบหมด ข้าพระองค์จึงคิดว่าท่านคือศัตรูคู่อาฆาตและได้ปฏิญาณไว้ว่าจะต้องล้างแค้นให้ได้ เมื่อทราบข่าวว่าท่านขึ้นมาหาฤาษีตามลำพัง ข้าพระองค์จึงตั้งใจจะดักฆ่าท่านเสียตอนท่านเสด็จกลับ แต่รออยู่นานไม่เห็นท่าน ข้าพระองค์จึงออกจากที่ซุ่มกำบังเพื่อตามหา แต่แทนที่จะพบท่าน ข้าพระองค์กลับไปเจอเอาทหารองครักษ์ของท่านเข้า พวกนั้นจำข้าพระองค์ได้ และเข้าจับกุมข้าพระองค์จนถูกมัดบาดเจ็บนี้แหละ แต่ข้าพระองค์ยังโชคดีที่หนีรอดการจับกุมได้และวิ่งมาที่นี่ ถ้าไม่ได้พบท่าน ป่านี่ข้าพระองค์คงตายไปแล้ว ข้าพระองค์ตั้งใจจะฆ่าท่าน แต่ท่านกลับช่วยชีวิตข้าพระองค์ไว้ ข้าพระองค์รู้สึกละอายใจและสำนึกในพระคุณอย่างบอกไม่ถูก หากข้าพระองค์มีชีวิตอยู่ต่อไป ขออุทิศชีวิตช่วงที่เหลือนี้รับใช้ท่านตลอดไป และจะสั่งสอนลูกหลานให้ทำเช่นเดียวกันด้วย ขอโปรดประทานอภัยให้ข้าพระองค์ด้วยเถิด”

พระราชาก็พระทัยยังนักที่ศัตรูได้กลับมาเป็นมิตรอย่างง่ายดาย นอกจากจะประทานอภัยแล้วยังทรงสัญญาที่จะคืนทรัพย์สมบัติที่รับมาจากชายผู้นั้น ตลอดจนจัดส่งแพทย์และคนใช้ไปคอยรักษาพยาบาล

แบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู

ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดไว้แบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู ไว้ดังนี้

ส่วนที่ ๒ จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ

ข้อ ๖ ครูต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ โดยต้องประพฤติและละเว้นการประพฤติตามแบบแผนพฤติกรรม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(ก) พฤติกรรมที่พึงประสงค์

- (๑) แสดงความชื่นชมและศรัทธาในคุณค่าของวิชาชีพ
- (๒) รักษาชื่อเสียงและปกป้องศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ
- (๓) ยกย่องและเชิดชูเกียรติผู้มีผลงานในวิชาชีพให้สาธารณชนรับรู้
- (๔) อุทิศตนเพื่อความก้าวหน้าของวิชาชีพ
- (๕) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริตตามกฎหมาย ระเบียบ และแบบแผนของทางราชการ

- (๖) เลือกใช้หลักวิชาที่ถูกต้อง สร้างสรรค์เทคนิค วิธีการใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาวิชาชีพ
- (๗) ใช้องค์ความรู้หลากหลายในการปฏิบัติหน้าที่ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกในองค์กร
- (๘) เข้าร่วมกิจกรรมของวิชาชีพหรือองค์กรวิชาชีพอย่างสร้างสรรค์

(ข) พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

- (๑) ไม่แสดงความภาคภูมิใจในการประกอบวิชาชีพ
- (๒) ดูหมิ่น เหยียดหยาม ใ้ร้ายผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ ศาสตราจารย์ในวิชาชีพ หรือองค์กรวิชาชีพ
- (๓) ประกอบการงานอื่นที่ไม่เหมาะสมกับการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา
- (๔) ไม่ซื่อสัตย์สุจริต ไม่รับผิดชอบ หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือแบบแผนของทางราชการ จนก่อให้เกิดความเสียหาย

- (๕) คัดลอกหรือนำผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน
- (๖) ใช้หลักวิชาการที่ไม่ถูกต้องในการปฏิบัติวิชาชีพ ส่งผลให้ศิษย์หรือผู้รับบริการเกิดความเสียหาย

- (๗) ใช้ความรู้ทางวิชาการ วิชาชีพ หรืออาศัยองค์กรวิชาชีพแสวงหาประโยชน์เพื่อตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ

ที่มา/ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๕๐